

Алекс Болдин

Шегите на демокрацията

Фори и Коко бяха стари приятели. Пет щастливи социалистически години работеха заедно в едно малко заводче на големия промишлен град. Тичайки с покафеняла от ръжда и масла престилка от цех в цех, Фори създаваше сериозно впечатление, че старателно и усърдно работва заплата си, което всъщност надали бе вярно, ако се отчете прецизно крайния резултат.

Коко пък по цял ден седеше край един стар разнебитен компютър и съчиняваше технологии и дефицитки за производството, които в края на крайщата никой не четеше. По-точно четеше ги прекият му началник, между двете следобедни кафета и малко преди да ги захвърли в бездънните шкафове на заводския архив, отмяташе в графата на личния си план, точките за своята прилежно свършена работа през седмицата.

Времето течеше стереотипно и за двамата. Ако случайно Коко забележеше бързачия Фори по коридорите, мигом му минаваше мисълта – „Тоя колега много работи“! Ако някой път Фори случайно влезеше в технологичната секция и видеше Коко приведен над компютъра, благоговейно си казваше – „Този е голям специалист!“ Непознаването на естеството на работата на другия, създаваше около него един възвишен ореол, което от своя страна предполагаше интерес и желание за запознанство.

Наличието на тези три еднакви черти у двамата подсвирна на съдбата и настоятелно и напомни да извърши логичния ход на запознанството, което постепенно щеше да се превърне в трайно приятелство. Двамата бяха застаряващи ергени, непримиряващи се със съществуващото положение. Бяха дипломирани инженери с мизерни заплати, неподражаеми мечтатели със силно уязвимо самочувствие.

Първи Коко демонстрира гостоприемството си с една непохватна почерпка с мухлясало кафе. Познанията му за приготвяне на тази напитка бяха повече от скромни, защото той въобще не я използваше. Този факт не направи съществено впечатление на колегата му, защото той също пиеше кафе от дъжд на вятър.

Няколко дена след това Фори се реваншира по подобаващ начин. С внимателно подбрани термини, той разясни на Коко функциите на една стара шприцмашина. Обяснението не мина без инциденти, защото ръкомахането бе така чевърсто, че в увлечението си лепна длан на нагревателя на машината, което му струваше жестоко обгаряне. Такива подробности обаче не се помнят дълго време, още повече при доброто взаиморазположение.

Какви незабравими социалистически години бяха! Всичко си

течеше равно и гладко без сътресения, без зловещите игри на съдбата, като че ли така е било и така и ще бъде!

Уви! В един паметен ден, дойде и новината! Някакъв шумен митинг се превърна в лавина от събития. Започнаха да се захвърлят партийни книжки. Хората не смееха да се погледнат в очите! На партиди, къде по-големи къде по-малки, тесни и широки специалисти „с тяхно съгласие“ бяха съкратени от работа. Настана смут и отчаяние! Двамата колеги нямаше от какво да се боят! Те не членуваха в ръководната партия! Това не беше обаче достатъчно основание, за да не ги хлопне голямата разхлопала се дъска!

В един слънчев декемврийски ден смътната надежда, че ще остане на работа, изведнъж се изпари за Фори. Заместник директорът, уж негов човек, уж роднина на първия му братовчед, със съжаление му каза на изпращане – „Няма да трае дълго! Имам ти телефона!

Най-много месец-два и ще те викнем пак!“! В това разбира се и двамата не вярваха. На сбогуване се ръкуваха, неловко криейки невеселите си усмивки.

Като по-близък до шефа, Коко беше избран в комисииите за даване на комплексна оценка за кадърността на служителите. Сърцето му се късаше като гледаше как търсеха кусур на хора с които довчера разговаряше приятелски, с едничката цел да се попълнят списъците, спуснати отгоре за съкращение. Достатъчно бе едно едно необмислено негово възражение пред партийния секретар, в защита на една многодетна колежка, за да го хлопне дъската и него.

Така че някъде около Нова година, приятелите се сблъскаха ненадейно по тесните стъпала на трудовата борса.

– О-о-о здрасти бе мой човек! Как върви при теб? Привидно бодро викна Коко.

– Как ли? Парите бързо свършиха! Сутринта бащата купи свинска карантия и сега я вари. Праскаме шкембе чорба, та пушек се вдига! Беше се сетил да запече червъца на фурна. Той много ги обича, но на мен нещо ми писнаха! – откликна със същия тон Фори.

Регистрираха се на борсата. Подписаха се в картоните и тръгнаха да си купят новите вестници, за да прочетат последните актуални новини. Не бяха никак обнадеждаващи. Каква шарения беше, вестници, вестничета, партии, партийки никнеха като гъби. Вземеш ги, четеш и не можеш да повярваш, че вече си „демократизиран“!

Минаха две години. Назначиха Коко на работа в една пътуваща театрална трупа. Беше нещо като техническо лице, със сериозно орязана

заплата. Инженерната му диплома се оказа достатъчно основание за не-сериозната заплата. Нямаше начин, по-добре е от минимума на трудова-та борса.

Фори, от своя страна, продължаваше висенето по опашките за социална помощ. Понякоя път, се отбиваше при приятеля си, за да погледа как мъкне тежката двойна стълба от етаж на етаж на порутената театрална сграда и изливаше мъката на притеснената от глад и обиди душа.

Коко имаше чувствително сърце. Не оставаше безучастен към неговите страдания. Съчувстваше му! Утешаваше го! Насърчаваше го! Когато купуваше вестници, търсеше и изрязваше съобщения за свободни работни места. След това му ги даваше с думите – „Пробвай и тук, белким нещо стане!“.

За съжаление, нищо съществено не ставаше, с изключение на това, че Фори свърши напълно всичките си парични спестявания, а надигащата се инфлация изхрупка и малкия влог на Коко в ДСК. Нито вестникарските справки, нито соцработниците помогнаха на Фори! Помогна му един състудент от института. Най-сетне и Фори започна работа в голямата гордост на града, машиностроителния комбинат. Огромен товар падна от плещите му. Получи се така, че заплатата му беше три пъти по-голяма от тази на Коко.

Събитието бе старателно полято с бира и кебапчета в един западащ, все още неприватизиран ресторант. Фори бе на върха на щастието! В Коко пропълзя червейчето на завистта. Животът обаче никога не подарява само хубави събития на човек. Засилената свинско-карантиена диета даде старт на склерозата на бащата на Фори и един ден, усмихнат щастливо, гушнал голям букет карамфили, той отпътува от тоя свят директно към небесните селения.

Жестока самота натисна Фори. Как не се бе сетил досега, че има телефон! Започнаха едни разговори с приятели, приятелки, близки и далечни, хей така само да минава времето.

Парите не го притесняваха, имаше дори повече от по-рано. Къде да ги похарчи? Ами да, ще направи ремонт на овехтелият апартамент!

Една вечер седна и направи проект за нов вътрешен интериор на жилището си. Че като започна да купува мебели, шкафчета, мокети и какви ли не други всевъзможни атрибути за тоя интериор.

В един момент, апартаментът се задръсти с толкова много багаж, че с новата си безработна приятелка не можеха да се разминат. Всеки, който го посещаваше му даваше съвети къде какво да направи и се стигна до абсурдната ситуация, че накупените неща станаха повече от идеите

за тяхното използване.

Една вечер Коко му подхвърли: – „Ами как ще опазиш всичко това ако, някой крадец реши, че си заслужава да те посети?“

Изречената мисъл беше улучила болното му място, защото Фори моментално извади един чист лист хартия и започна да проектира заданието за сложна охранителна система. След една седмица един брадат специалист започна да копае по стените на коридора и другите помещения на претъпкания апартамент. Нощите на Фори се превърнаха в дни. Две топчета проводник бяха зазидани с голям ентузиазъм под мазилката. Апаратурата беше доставена и Коко започна да чака радостната новина, за пускане в действие на новата охранителна уредба на своя приятел. Но това очаквано събитие така и не настъпи! Причините бяха съвсем прости.

Първата беше, че нито една започната от Фори работа не се довършваше докрай.

Втората бе, че съвсем нормално, след подобни разоряващи разходи и не без помощта на новото му гадже той свърши парите.

Един ден, след бурен скандал в малкия актьорски колектив, Коко трябваше да подаде молба за напускане на работа. Някакъв злобен актьор от трупата го набеди, че е откраднал батерийте на чешмите в тоалетната. Батерийте наистина бяха откраднати, но не от Коко. Към него обаче беше ловко насочено злостното съмнение. Както споменахме вече, той имаше чувствителна и обидчива душа. Това подозрение го извади от релси. Досега никога не го бяха набеждавали за такова провинение. Дори незнаеше как в случая да се защити. Реакцията му беше само една! А тя бе такава, че го отведе отново на трудовата борса.

– Не си пригоден за новите условия колега-а! – укори го Фори.

– И какво сега? Направи удоволствие на оня актьор, а? – Коко беше съгласен с него но какво можеше да направи, събитията не можеха да се върнат.

Интересно нещо е съдбата! Никога не знаеш накъде ще те запокити. Днес си на работа, а утре си изхвърлен на бунището. Отново започнаха старите мъки на Коко, разтакаване по трудови борси(те вече бяха две), молене на директори на западащи предприятия, слугуване на новосъздаващи се частници, хей така на парче и на час и т.н., без край.

Събитията се обърнаха. Самодоволният Фори започна да дава акъл на Коко. Колкото повече го правеше, толкова повече се чувстваше една фалшива нотка в гласа му. Коко имаше нужда от работа, а не от наставления. Стигна се до там, че нисичкият Фори порасна в своите очи с

няколко сантиметра над Коко (което разбира се не можеше да бъде реално). Поне така му се стори, гледайки се в огледалото. Мислейки ден и нощ върху ловките ходове на прочутите милионери (Форд например), Коко изведнъж реши. „Никой не е прокопсал от роднини и в свое село! Трябва да се емигрира! Ако не зад граница, то някъде вътре в страната, например в столицата!“ Речено-сторено! Бивш негов колега продаваше компютри и пълнеше джобовете си с пари.

Една вечер му телефонира с бодряшки подправен глас и след като получи устното му благоразположение, напълни сакчето си с топли дрехи (идеше зима) и хвана нощния пътнишки влак в посока към своята мечта.

Фори от завист не можеше да си намери място! Беше се записал на курс за начинаещи, по изучаване на английски. Емигрантските настроения бяха нарушили и неговия сън. Изпращайки го на гарата, Фори с треперещо гласче подхвърли – „Пък търси и за мен едно местенце там!“

Човек обикновено най-желае онова, което няма! В моменти на затруднения здравата мисъл сякаш го напуска и той започва да гледа на мечтата като на реалност. Впуска се безумно в начинания, които по-късно ще му донесат много страдания и неприятности. Компютърната слабост на Коко го направи най-интелектуалния хамалин на своя бивш колега. Време за почивка нямаше! Не можеше да се нахрани и наспи нормално! Пренасяше тежките кашони часове наред, без отдых, мокър до кости, под студения есенен дъжд. Спиране нямаше! Сърцето му се блъскаше в гърдите от преумора. Минаваха дни, минаваха месеци, Коко бързо линееше.

Един ден спомена на новия си чорбаджия нещо за пенсионни осигуровки. После много съжали, че подхвана тази тема, но думите вече бяха казани. Върна се със същия нощен каубойски влак в провинцията, отмалял но радостен, че все пак е независим човек. Каква ти независимост! Без работа и без пари!

Фори го посрещна с буйна радост. Бяха се позабравили. Както му е традицията, поляха срещата пак в онова западнало но вече приватизирано ресторантче. Пийнаха по една бира и споделиха най-наболелите неща от живота. Много вода беше изтекло. Цветущият машиностроителен комбинат, в който работеше Фори, вече едва креташе. Не беше вземал заплата от три месеца.

– Какво направи с интериора на апартамента?

– Абе оная дете ми се довлече, се оказа разведена. От време на време ми пребърква джобовете, я за цигари я за кафе. Оня ден ми измяука –

„Форчо, да знаеш какви чорапогащи съм си харесала! Черни на цвят и в тон с онова жупче което най-много обичаш да гледаш!“ Писна ми бе братче! Лапва всичко каквото докопа. Двете и хлапета през ден са у нас. И все гладни!

– Разкарай я бе, какво ще те уча!

– Разкарвах я най-малко десет пъти, но пак се довлича. Има си един златар, та с него се утешава когато я изгоня.

– Добре де при златаря намира пари, а при тебе какво?

– Любов бе братче! Друго какво може да намери?

Коко погледна приятеля си със съжаление и мигом разбра, че той е по-зле дори от него самия. Отпи от бирата и се загледа умислено в едно мазно петно на покривката.

– А с охранителната уредба какво стана?

– Така си е както си я знаеш. Тесният специалист, дето го знаеш, ми поиска още пари и работата се блокира. Висят си жиците от стените и събират паяжини. Изписал съм братче, един куп адреси за работа в чужбина. В момента окоото ми се е насочило към Нова Зеландия. Много е далече и малко безработни нашенци могат да стигнат до там! Какво ще кажеш?

Коко нямаше какво да каже. Той беше толкова уморен, че даже не му се мислеше по въпроса. Гурбетлъкът го беше съсипал! Нередовното хранене бе подлютило старата му язва. Беше се прегърбил от носене на тежкия товар. Умората така силно го налягаше, че имаше едно единствено желание, да легне и да спи, да спи без да се събужда!

– Приятел, уговорих се с един стар колега за една работа в тукашната му фирма.

– Не се ли напати от колеги, бе човек?

– Вярно е, но къде можеш да идеш? Един завод, за майтап, вече не работи!

– И аз не зная какво да правя! Ще ти кажа нещо, но си мълчи! В началото на другия месец ще хлопват вратите и на нашия комбинат. Какво ще правя, не зная!

– Ами да ходим в Нова Зеландия!

Фори го погледна недоверчиво. Не знаеше дали се шегува или говори само за да се намира в приказки. Някаква муха сънливо се въртеше около чинията с вече студените кебапчета. Някъде зад тях ревна усилвателната уредба. Мухата стреснато подхвъркна и се изгуби в неизвестна посока. Започваше вечерната музикална ресторантска програма.

Беше средата на лятото! На тях обаче им стана някак студено. Дали

от мисълта за Нова Зеландия? По географско положение тя е много близо до южния полюс.

– В червено ферари да седна – а...! – започна да фалцира певицата.

Фори а загледа с умиление.

– Абе приятел, да вземем ли по още една бира?

След това въздъхна дълбоко, подсмъркна, почеса се по носа и започна да тактува с пръсти по масата в такт с ритъма на модерната чалга. Това предложение разсъни донякъде Коко. Той махна решително с ръка и се провикна.

– Хей! Келнер! Я дай по-още една бира!

КРАЙ

© 2000 Алекс Болдин

Източник: Авторът

Разпространява се при условията на лиценза „Криейтив Комънс – Признание –
Некомерсиално – Без производни“ версия 2.5 (CC-BY-NC-ND version 2.5)

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2929>]